

Motion till riksdagen 2017/18:3964

av **Barbro Westerholm m.fl. (L)**

med anledning av prop. 2017/18:64 Statlig ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar att 2 § lagen om statlig ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall ges lydelsen: ”Ersättningen uppgår för var och en till 250 000 kronor.”
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättning till personer som har steriliserat sig men som har fått avslag på sin ansökan om ändrad könstillhörighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättning ska kunna ges även i de fall då den sökande avlider innan beslut i ersättningsärendet fattas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Liberalerna var det första riksdagsparti i Sverige som tog ställning för att avskaffa tvånget att sterilisera sig för att få ändrad könstillhörighet fastställd. Kravet på sterilisering avskaffades också den 1 juli 2013.

Att genom sterilisering beröva en människa möjligheten att få barn är ett mycket långtgående och allvarligt ingrepp. Den tidigare lagstiftningens steriliseringstvång för den som ville få ändrad könstillhörighet fastställd innebar ett oförsvarligt intrång i individens självbestämmande och kroppsliga integritet. Liberalerna står därför bakom förslaget om att personer som varit underkastade kravet på sterilisering ska ha rätt till statlig ersättning. På några punkter har Liberalerna dock invändningar mot regeringens förslag.

Till att börja med har det vuxit fram en ordning där staten fastställer enhetsbelopp som varierar mellan olika grupper som ansetts böra få engångsersättningar av ex gratia-karaktär. Liberalerna delar den remisskritik som framkommit om att detta skapar ett intryck av att det går att ekonomiskt hitta rationella grunder för att särskilja mellan olika

kränkningar. För att inte i onödan skapa skillnader borde ersättningsbeloppet sättas till 250 000 kronor, dvs. samma belopp som anges i lagen (2012:663) om ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall.

Liberalernas förslag i denna del innebär en sammantagen maximal kostnadsökning för staten på 15 miljoner kronor (utifrån de antaganden som görs i propositionen s. 40). Eftersom lagen träder i kraft först den 1 maj 2018 och det finns en handläggningstid för varje ärende som inkommer därefter bedöms dock den kostnadsmässiga konsekvensen för innevarande år bli så begränsad att några märkbara budgeteffekter inte uppstår.

Vidare har regeringens förslag två brister vad gäller avgränsningen av personkretsen. För det första uppställs det dubbla villkoret att personen ska ha ansökt om ändrad könstillhörighet under perioden den 1 juli 1972–30 juni 2013 och att denna ansökan ska ha bifallits. Regeringens avsikt synes vara att därmed säkerställa att ersättningen bara betalas till de personer som verkligen har varit tvungna att sterilisera sig. Den lagtekniska konstruktionen utesluter dock de personer som har ansökt hos svensk myndighet och har steriliserat sig men har fått avslag på sin ansökan av någon i detta sammanhang ovidkommande orsak, t.ex. att de varit folkbokförda utomlands.

För det andra innebär regeringens förslag att rätten till ersättning upphör om personen avlider, även om personen dessförinnan lämnat in ansökan om ersättning. Tillspetsat innebär detta att vissa individers reella möjlighet att få ersättning blir beroende av handläggningstiden för det enskilda ärendet. Särskilt gäller detta för åsrika personer, och eftersom kravet på sterilisering infördes redan 1972 är det inte en obetydlig andel av de ersättningsberättigade.

Liberalernas inställning är att individens situation måste vara avgörande. Att lämna in en ansökan om ersättning blir ett sätt för den enskilde att tydligt uttrycka att hen varit utsatt för ett oacceptabelt intrång i sin kroppsliga integritet. Så länge den drabbade själv lämnar in ansökan ska därför ärendet prövas och ersättning kunna betalas ut, även om den sökande hinner avlida innan beslut fattas. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med kompletterande lagförslag i dessa två avseenden.

Barbro Westerholm (L)

Christer Nylander (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Maria Weimer (L)

Tina Acketoft (L)

Mats Persson (L)